

УДК 159.923.2

Ярошенко С.В.¹, Арсентьева Г.О.²

¹студ. гр. Е-112м НУ «Запорізька політехніка»

²канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

АКМЕОЛОГІЧНІ ПСИХОТЕХНОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОДУКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Акмеологія – це особливий розділ вікової психології – психології зрілості або дорослості і знаходиться в такому ряду: педагогіка – акмеологія – геронтологія.

Напрям, тісно пов'язаний з реалізацією програмно-цільового підходу у підготовці професіоналів і вдосконаленні професійної майстерності являє собою дослідження цілісної професійної діяльності як комплексу психотехнологій, що відносяться до процесуальної складової професійної діяльності і до смислової сфери особистості самого професіонала.

Розвиток психотехнологічних досліджень дозволяє значно підвищити ефективність акмеологічних проєктів, вимагає водночас активного залучення до складу акмеологічного знання і акмеологічних методик різного роду знань, отриманих у межах суміжних наукових дисциплін – теорії систем, теорії управління, психології, конкретних спеціальних технологіях різних видів професійної діяльності тощо, і зумовлює тісний інформаційну і навіть організаційну зв'язок акмеології з цими науками.

Психотехнологічний підхід в акмеологічних дослідженнях дозволяє і кілька переосмислити проблему продуктивності діяльності.

Продуктивність визначали раніше як доцільність, тобто як можливість досягнення поставлених цілей за допомогою реалізації певних технологій діяльності. Але продуктивність професійної діяльності може також розумітися і більш широко як інтегральна характеристика діяльності. Це, з одного боку, сам технологічний склад діяльності, а з іншого боку, – рівень оволодіння нею з боку суб'єкта діяльності. Виходячи з цього, продуктивна професійна діяльність включає в себе:

1. Продуктивність – можливість досягнення мети діяльності за допомогою реалізації певного набору професійних технологій.

2. Інтенсивність (в сенсі швидкості) і напруженість (в сенсі витрат фізичної та психічної «робочої сили») – швидкість реалізації технологічного складу діяльності, значною мірою обумовлена ступенем опосередкованості діяльності; напруженість – характеристика довжини технологічного ланцюжка, що призводить до отримання шуканого результату.

3. Точність і надійність – відповідність дій їх технології; надійність – стабільність параметрів діяльності при зміні та ускладненні її умов, можливість здійснення продуктивної діяльності в умовах екстремальної ситуації.

4. Організованість (в сенсі мінімізації витрат непродуктивного праці) – частка часу реалізації продуктивних професійних технологій у всьому обсязі робочого часу професіонала, в істотному ступені визначається досконалістю технологічної макроструктури діяльності, а також залежна від характеристики швидкодії.

5. Кваліфікованість – володіння технологічним потенціалом, достатнім для вирішення поставлених перед суб'єктом діяльності професійних завдань на рівні сучасних вимог.

6. Опосередкованість (як залежність від зовнішніх факторів) – необхідність звернення при реалізації продуктивних професійних технологій

діяльності до зовнішніх суб'єкту умов діяльності, побічно пов'язана з рівнем володіння даними технологіями для отримання додаткової інформації, в якій професіонал потребує для здійснення своєї діяльності, але не володіє нею актуально.

Дані характеристики продуктивної професійної діяльності допускають наявність відповідних показників, які, в свою чергу, мають принаймні два рівні – рівень мінімальних суспільно прийнятних показників, що характеризують суб'єкта діяльності як професіонала в певній галузі, досягнення яких є метою системи професійного навчання, і є предметом, швидше, психології праці; і рівень високих показників, що визначається сучасним станом розвитку технологічної бази даної професійної області та відповідними вимогами, що пред'являються до професіоналів високої кваліфікації, «екстра-класу». Досягнення професіоналами даного рівня показників є вже метою систем вдосконалення професійної майстерності та предметом інтересу акмеологічної науки. Таким чином, дані критерії ефективності (продуктивності) професійної, самі по собі, можна розглядати і як такі, що відносяться до психології праці, і в якості власне акмеологічних. Все залежить від спрямованості і завдань конкретної системи професійного навчання та реалізованого в її рамках антропотехнічного потенціалу.